

KLINIČKA BOLNICA SESTRE MILOSRDNIČE
KLINIKA ZA UNUTARNJE BOLESTI
ZAVOD ZA KARDIOVASKULARNE BOLESTI

ES

OSNOVNE UPUTE BOLESNICIMA S ELEKTROSTIMULATOROM SRCA

Poštovani,

Zbog Vaših srčanih problema, postavljena vam je indikacija za ugradnjom **trajnog elektrostimulatora (engl. pacemaker) srca (ES)**, što dalje?

PRIJE OPERATIVNOG ZAHVATA

Liječnik će razgovarati s Vama te Vam objasniti potrebu za ES, te isto tako razmotriti koja je vrsta ES najpogodnija za Vas.

Prije nego što će Vam se ugraditi ES trebate obaviti **niz pretraga**: vađenje krvi, snimanje EKG-a, snimanje rentdgena srca i pluća.

Dan prije operativnog zahvata dobiti ćete informirane pristanke koje ste dužni pročitati i potpisati ukoliko pristajete na zahvat. Također dan prije zahvata bilo bi uputno popiti najmanje 2 litre tekućine ukoliko Vam drugačije nije rečeno, te se navečer istuširati antiseptičkim sredstvom koje možete dobiti od medicinskih sestara.

Na dan zahvata morate biti natašte! U jutro prije zahvata medicinska sestra će vam postaviti venski put, te depilirati kožu ispod lijeve ili desne ključne kosti. Prije no što će Vas sestra otpratiti do sale morate skinuti sav nakit koji nosite, te zubne proteze ukoliko ih imate.

U sali će Vas se smjestiti na operacijski stol, te će Vam se na kožu spojiti elektrode koje će služiti praćenju srčanog rada za vrijeme zahvata. Nakon što će Vam liječnik očistiti operativno polje, pokriti će Vas se sa zelenim sterilnim kompresama. Od tog trenutka za Vas je vrlo važno da mirujete i da slijedite upute medicinskog osoblja.

Liječnik će anestetizirati područje ispod lijeve ili desne ključne kosti, tako da za vrijeme zahvata nećete osjećati bol ali ćete osjećati dodir. U rijetkim slučajevima zahvat se izvodi u općoj anesteziji. Na istom mjestu napravi se mali rez. Putem vene pažljivo se postave elektrode, a budući da krvne žile nisu osjetljive na bol, nije potrebna dodatna anestezija. Cijeli zahvat izvodi se pod kontrolom rendgena. Kada se elektroda namjesti na željeno mjesto u srcu i ispita se njezina funkcija, spaja se sa ES koji se implantira pod kožu u mali džep ispod ključne kosti i zatvara sa nekoliko šavova.

NAKON OPERATIVNOG ZAHVATA

- **nakon dva sata od operativnog zahvata:**
 - smijete se dići iz kreveta i prošetati
 - smijete hodati samo u krugu odjela
 - smijete jesti i piti
 - smijete normalno obavljati nuždu
 - smijete normalno obavljati osobnu higijenu, pri tome pazeći da ne navlažite ranu (zatražite pomoć medicinske sestre)
 - u cijelosti se možete tuširati nakon vađenja šavova (8. dan) pod uvjetom da je rana suha
 - na mjestu implantacije možete osjetiti bol, a zašto možete dobiti propisani analgetik (obavijestite liječnika ili medicinsku sestru)
 - obavijestite medicinsku sestru ukoliko primjetite učestali nadražajni kašalj
- **tijekom prvih mjesec dana:**
 - izbjegavajte brze ili široke pokrete ramenom gdje je implantiran ES
 - izbjegavajte dizanje ruke više od razine ramena
 - izbjegavajte rukovanje istom rukom
 - izbjegavajte podizanje i micanje teških predmeta, teški fizički rad
 - izbjegavajte korištenje teških vibracionih aparata
 - izbjegavajte spavanje na boku na kojem je impl ES
 - održavajte ranu suhom i čistom
 - nakon što je rez suh, kožu tretirajte pH neutralnim kremama
 - izbjegavajte nošenje uske odjeće koja bi mogla nadražiti kožu iznad ES
- **važno je javiti se liječniku ukoliko:**
 - primjetite crvenilo i oticanje rane
 - iz reza se izlučuje tekućina
 - osjetite simptome kao što su vrućica, ošamućenost, bolovi u prsima, dulji umor ili slabost

REDOVITO I TOČNO UZIMAJTE LIJEKOVE KAKO JE PROPISANO

REDOVITO KONTROLIRAJTE PULS

Puls kontrolirajte svaki dan u isto vrijeme, 10 minuta nakon aktivnosti u trajanju od minimalno 60 sekundi. Osjetite li nepravilnost, javite se liječniku.

SIMPTOMI I ZNAKOVI ISPADAJE FUNKCIJE ELEKTROSTIMULATORA

Također se obratite liječniku primjetite li jedan od sljedećih simptoma:

- nepravilan puls
- vrtoglavica, omaglica, gubitak svijesti
- gubitak daha, osjećaj gušenja, brzo umaranje pri najmanjim aktivnostima
- učestalo štucanje

REDOVITI ODLAZAK NA ZAKAZANE KONTROLNE PREGLEDE

Redovito odlazite na kontrolne preglede (svakih 6-12 mj.) i vodite računa da se na vrijeme naručujete da bi izbjegli duga čekanja. Naručiti se možete u našoj **kardiološkoj poliklinici** osobno ili telefonom (**01 37 87 951**). Svakako nas izvjestite ukoliko ste promijenili boravište.

Na kontrolnom pregledu prije svega snima se EKG, te se nakon toga pomoću programatora provjerava ispravnost i stanje ES, te prema tome određuje Vaša terapija. Programator je uređaj sličan prijenosnom računaru koji bežično komunicira sa ES. Pomoću njega moguće je podesiti i promijeniti parametre elektrostimulacije a da pri tome nije potreban operativni zahvat. Liječnik će također provjeriti i stanje baterije ES, tako da će i predvidjeti kada će je trebati zamijeniti.

OBAVEZNO U SVAKOM TRENUTKU NOSITE SA SOBOM IDENTIFIKACIJSKU ISPRAVU ELEKTROSTIMULATORA SRCA

Ova isprava sadrži najvažnije podatke o Vašem ES. U slučaju hitnosti ova isprava dati će vrijedne podatke medicinskom osoblju koji će Vam možda spasiti život.

OSNOVNE INFORMACIJE

S ES srca možete voditi normalan život. Možete se nastaviti baviti uobičajenim dnevnim aktivnostima, kućanskim poslovima. Smijete se tuširati, kupati i plivati. Smijete upravljati vozilom, a korištenje sigurnosnog pojasa ne predstavlja problem. Preporuča se prvih mjeseci korištenje neke vrste jastučića iznad ES. Možete se baviti hobijima, sportom (nekontaktnim) i normalno upravljavati seksualnu aktivnost.

ELEKTRIČNI APARATI

Noviji ES posjeduju zaštitu od utjecaja (interferencije) električnih aparata. Ipak ukoliko u blizini nekog aparata osjetite simptome ispada funkcije, odmaknite se od takvog aparata ili ga isključite iz struje i ES će nastaviti normalno raditi.

Možete bez straha koristiti sve aparate u kućanstvu, mikrovalnu pećnicu, TV, radio prijemnike, osobna računala, prijenosnike, video igre, daljinske upravljače, perilice, sušilice, usisavač i sl. Uređaje kao što su mobitel, fen za kosu, električni brijači aparat ili bušilica također smijete koristiti uz manji oprez – držati ih uvijek u suprotnoj ruci od ES i na najmanje 15 cm udaljenosti kako bi opasnost sveli na minimum. Možete bez straha prelaziti kroz alarmne uređaje u trgovinama, bankama i zračnim lukama. U slučaju da se alarmni uređaj oglasi predočiti ćete identifikacijsku ispravu ES.

Izbjegavati morate sljedeće uređaje: električne aparate za zavarivanje, aparate s elektromagnetskim poljima i visokim naponom (transformatorske stanice), odašiljače velike jakosti, nošenje magnetiziranog nakita ili sličnog materijala, ručne detektore metala, korištenje vatrenog oružja i općenito rad s teškom vibracijskom opremom (motorna lančana pila).

Dužni ste kod liječničkog pregleda obavijetiti liječnika da ste nosioc ES, te se uz oprez može obaviti većina **medicinskih pregleda** kao što su rendgen srca i pluća, mamografija, ultrazvuk, popravak i snimanje zuba. Potreban je **oprez** i konzultiranje s kardiologom kod terapijskog zračenja, ultrazvučne i TENS terapije, kao i u slučaju potrebe za operativnim zahvatom elektrokauterom. **Osobe s ES srca ne preporuča se pretraga magnetske rezonance (MR)!**

ZAMJENA ELEKTROSTIMULATORA

Nakon što ES počinje signalizirati da je potrebna zamjena on još nekoliko mjeseci može normalno raditi. Kada liječnik na kontrolnom pregledu ustanovi da je vrijeme za zamjenu, naručiti će Vas na bolničko liječenje. Elektrostimulator se odstranjuje manjim operativnim zahvatom. Elektrode ostaju u srcu, pod uvjetom da uredno funkcioniraju, i povezuju se sa novim elektrostimulatorom srca. Obično je potreban kraći boravak u bolnici.

Ukoliko općenito imate pitanja u vezi Vašeg ES možete se uvijek obratiti Vašem liječniku ili medicinskoj sestri.

Pripremio: Benko Ivica, VMT
KB „Sestre milosrdnice“
Vinogradska cesta 29, Zagreb.
centrala – 01 37 87 111; kardiološka poliklinika – 01 37 87 951
Ove upute možete preuzeti i na web stranici: www.kbsm.hr/sestrinstvo

